

Tisková zpráva – k okamžitému zveřejnění

Panel odborníků doporučuje OSN soustředit se na rozvoj velkého byznysu, nikoli na lidi

(Montevideo, Praha, 10. června 2013) Social Watch, síť organizací občanské společnosti z více než 80 zemí, které dohlížejí na to, jak jejich vlády naplňují své mezinárodní závazky, vyjadřuje hluboké zklamání z návrhu nových rozvojových cílů, které mají nahradit Rozvojové cíle tisíciletí, tak jak je dnes předložil Panel odborníků generálního tajemníka OSN.

Dokument nese název „Nové globální partnerství“ a panel tvrdí, že při jeho přípravě „byly vyslechnuty hlasy více než 5000 občanských organizací z asi 120 zemí světa“ a zároveň „jsme konzultovali vysoké představitele 250 společností ve 30 zemích, jejichž roční příjem přesahují 8 bilionů dolarů.“

„Hlas peněz byl nepochybně hlasitější,“ prohlásil Roberto Bissio, šéf sekretariátu Social Watch, a poukázal na 30 výskytů pojmu „občanská společnost“ či „organizace občanské společnosti“ ve srovnání se 120 výskytů slovy „byznys“, „korporace“ či „firmy“. Pojmy „odborníci“ a „pracující“ se v textu objevují každý jen třikrát, ale i o „vládách“ se při 80 výskytech mluví méně než o „byznysu“.

Podle doporučení panelu, kterému spolupředsedali britský premiér David Cameron, liberijská prezidentka Ellen Johnson Sirleafová a indonéský prezident Susilo Bambang Yudhoyono, by „ústředním cílem“ nové rozvojové agendy měla být „snaha vymýtit extrémní chudobu z povrchu zemského do roku 2030“.

Závazek k vymýcení chudoby přejímá velmi nízkou hladinu 1,25 amerického dolaru na den a odráží podobný závazek, který na svém jarním zasedání loni v dubnu přijala Světová banka. Panel ve svých technických poznámkách připouští, že „při současném růstovém trendu bude do roku 2030 extrémní chudobou postíženo 5 % lidí.“ Vzhledem k tomu, že chybovost těchto odhadů je mnohem vyšší než 5 %, není slib „nulové chudoby v naší generaci“ ani tolik závazkem, jako spíše předpovědí toho, co se stane stejně a samo o sobě nevyžaduje žádný zásah ze strany vlád nebo mezinárodní komunity.

Už v roce 1973 tehdejší prezident Světové banky Robert McNamara sliboval vyhlazení absolutní chudoby do konce století a požadoval k dosažení tohoto cíle více rozvojové pomoci a lepší směnné relace. Nyní panel zopakoval sliby 0,7 % oficiální rozvojové pomoci rozvojovým zemím a dosažení „otevřeného, spravedlivého a pro rozvoj příznivého obchodního systému“, aniž by vysvětlil, proč těchto cílů nebylo za 40 let dosaženo ani proč by tomu v současnosti mělo být jinak, jelikož tyto přísliby vyspělých zemí jsou rovněž nezávazné.

„Vyslechnout hlasy lidí a občanských organizací není totéž jako jim naslouchat nebo je vyslyšet. Například u cíle 1b pod nadpisem „vymýcení chudoby“ panel nejvyšších odborníků navrhuje „zvýšit podíl žen a mužů, komunit a firem se zajištěným vlastnictvím půdy“. Srovnávat přístup žen, mužů a komunit k půdě s „právem“ firem na vlastnictví půdy slouží jen legitimizaci masivního zabírání pozemků korporacemi, které můžeme pozorovat všude na světě,“ říká Tanya Dawkins, předsedkyně Koordinačního výboru Social Watch a ředitelka projektu Global-Local Links. „Lidé s plným přístupem ke svým občanským, politickým, ekonomickým, sociálním a

kulturním právům jsou více než schopni zakládat udržitelné firmy. Občané a organizace občanské společnosti na celém světě požadují, aby zajištění jejich lidských práv byla přikládána stejná důležitost, naléhavost a mobilizace prostředků jako při rekordně rychlém uvolnění bilionů dolarů na záchranu bank,“ dodala.

U cíle dosažení genderové rovnosti jsou výslovně uvedena práva žen dědit majetek, uzavírat smlouvy, zakládat firmy a vlastnit bankovní účty. Sexuální a reprodukční práva jsou sice zmíněna, ale v souvislosti se zdravotním cílem, a to je také jediná zmínka o „právech“ v souvislosti se zdravím nebo vzděláním.

Cíl zaměstnanosti zahrnuje dílčí cíl „vytvořit zdravé obchodní prostředí a zvýšit podnikavost“, ale nezmiňuje se o selháních trhu, zatímco cíl „dobrého řízení“ zahrnuje „zajištění odpovědnosti úředníků“ za účelem omezení korupce a úplatkářství, ale nemluví o odpovědnosti korporaci nabízejících úplatky.

Návrhy panelu zaostávají za již dohodnutými principy, jako jsou Směrnice pro lidská práva a extrémní chudobu, jednomyslně schválené Generálním shromážděním OSN v září 2012, kde se státy „v rámci mezinárodní spolupráce“ zavazují „provádět vyhodnocování extraterritoriálních dopadů zákonů, politických rozhodnutí a praktik“ a konstatují, že „komerční podniky jsou přinejmenším povinny vyhýbat se tomu, aby svou činností, výrobky či službami působily či přispívaly k poškozování lidských práv, a řešit takové poškození, pokud již nastalo.“

Nezákoné daňové machinace a daňové úniky mají být podle návrhu panelu „omezeny“, aniž by zazněl konkrétní cíl, přičemž jediná předpokládaná reforma v globálním finančním systému je zaměřená na „zajištění stability“ a „podporování stabilních, dlouhodobých soukromých investic do zahraničí“. Daň z finančních transakcí, přezdívaná též „daň Robina Hooda“, která by mohla zajistit finanční stabilitu a vynést miliardy potřebné k záchraně lidí postižených chudobou, není v tomto návrhu uvedena ani jako jedna z možností.

Nová formulace vypouští veškeré zmínky o nejméně rozvinutých zemích, malých ostrovních státech a státech bez přístupu k moři, které jsou v současné definici zahrnuty. Zároveň vypouští příslib „komplexně řešit dluhové problémy rozvojových zemí“. Navrhovaný cíl „příznivého prostředí“ obsahuje dílčí cíl udržet globální oteplování pod 2 °C, ovšem energetický cíl, který slibuje „zdvojnásobení podílu energie z obnovitelných zdrojů v globálním energetickém mixu“ (pravděpodobně do roku 2030) představuje globální podíl energie z obnovitelných zdrojů ve výši pouhých 30 %, což na dosažení klimatického cíle nestačí.

V době, kdy podle slov výkonné ředitelky Mezinárodního měnového fondu Christine Lagard „rostoucí nerovnost příjmů představuje pro politiky na celém světě stále palčivější problém“, návrh panelu toto téma v podstatě ignoruje. Jak Christine Lagard loni 15. května uvedla, nedávný výzkum Mezinárodního měnového fondu „prokázal, že dlouhá období setrvalé rostoucího výkonu bývají spojena se spravedlivějším rozdělením příjmů. Jinými slovy, spravedlivější společnosti mají větší pravděpodobnost, že dosáhnou trvalého růstu.“ Návrh panelu však zaostává za tímto novým washingtonským diskurzem a hovoří jen o „rovnosti příležitostí“, aniž by obsahoval zmínku o rozdělení či přerozdělování příjmů.

Návrh dále ignoruje klíčové principy Organizace spojených národů, které v roce 2000 potvrdila Miléniovou deklarací, jako například „suverenita a rovnost všech států, respekt vůči jejich územní celistvosti a politické nezávislosti, řešení sporů mírovými prostředky a v souladu s principy spravedlnosti a mezinárodního práva, právo na sebeurčení národů, které zůstávají pod koloniální nadvládou či zahraniční okupací, nevměšování se do vnitřních věcí států, respekt vůči lidským právům a základním svobodám, respekt vůči rovným právům pro všechny bez rozlišení rasy, pohlaví, jazyka nebo vyznání.“

Lidská práva jsou v podstatě redukována na práva občanská a politická, a to bez ohledu na Vídeňskou deklaraci z roku 1993, která jasně stanovila, že ekonomická, sociální a kulturní práva jsou nedílnou součástí architektury lidských práv. Zpráva také redukuje mír, jeden z pilířů OSN, na vnitřní konflikty v rozvojových zemích, aniž by se zmínila o odzbrojení nebo omezení obchodu se zbraněmi a o vojenských výdajích ve výši miliard dolarů, které by se daly přeměňovat do udržitelného rozvoje.

Souhrnně vzato zastává Social Watch názor, že tato zpráva místo podněcování k dalšímu rozvoji naopak snižuje laťku, a to jak s ohledem na navrhované cíle, tak i koncepčně. Není to ani vyjádření nejmenšího společného jmenovatele, protože u většiny témat, kterými se zabývá, už existuje odsouhlasené stanovisko OSN, které přesahuje doporučení této zprávy.

„Jednání se zástupci panelu byla k ničemu.“ Říká Tomáš Tožička z českého Social Watch. „Ve zprávě se říká, že musíme najít nové cesty, jak za veřejné peníze mobilizovat privátní kapitál. Tato strategie však již mnohokrát selhala. Naše studie, které jsme zveřejnili v poslední české zprávě, jasně ukazují, že privátní kapitál jen velmi výjimečně dokáže bez masivních veřejných subvencí zajistit rozvoj veřejných služeb. To dokáže mnohem lépe kolektivní akce, o které se ovšem zpráva vůbec nezmiňuje a o družstvech mluví jen dvakrát.“

Místo toho, aby zpráva myslela na 8 miliard lidí, které budou do roku 2030 obývat planetu Zemi, zdá se být věrná spíše zmíněným 250 společnostem a jejich osmibilionovému příjmu.

Občanská hnutí a síť organizací občanské společnosti jako Social Watch budou i nadále požadovat zodpovědnost a reálné ambice. Svět nemůže čekat dalších 15 let.

Další informace:

Tomáš Tožička, Social Watch ČR

E-mail: tozicka@ceskorpotichudobe.cz

Telefon: 603866054

Roberto Bissio, koordinátor Sekretariátu Social Watch

E-mail: rbissio@item.org.uy nebo socwatch@socialwatch.org

Skype: roberto.bissio

Telefon: +33 6 1279 4750